

İŞGÜCÜ UYUM PROGRAMI VE UYGULAMA ESASLARI (2)

Resmi Gazete’de 29.08.2024 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik ve bu yönetmelik uyarınca çıkartılan İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge’nin; İşgücü Uyum Programlarına katılımcı seçim yöntemleri, katılımcıların eğitimleri, katılımcıların programlara devam zorunluluğu ve izinler, İUP’den katılımcıların ayrılmasında mazeret sayılan ve sayılmayan haller, yönetmelik hükümlerine aykırılık hallerinde uygulanacak yaptırım türleri ile programların kontrol ve denetim usulüne ilişkin düzenlemeleri makalenin konusunu oluşturmaktadır.

1. İŞGÜCÜ UYUM PROGRAMINDA ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLAR

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge’nin 16 ncı maddesi uyarınca, İşgücü uyum programlarında kadınlar, engelliler, eski hükümlüler, terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar, hane bazlı izleme sistemi kapsamında olanlar “özel politika gerektiren gruplar” olarak belirlenmiştir.

Söz konusu gruplar “Özel Politika Listesi”ni oluşturmaktadırlar.

Bu gruplar arasında herhangi bir öncelik sıralaması bulunmamaktadır.

İşgücü Uyum Programı kapsamında özel politika gerektiren gruplar İşkur Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir.

Bunların dışında olanlar ise “Harici Liste” olarak tasnif edilecektir.

İUP katılımcıları öncelikle özel politika gerektiren gruplar arasından ilgili mevzuata göre seçilir.

İUP’ye yapılan başvurular arasından “Özel Politika Listesi” adaylarının tamamı için işlem yapılmadan “Harici Liste adayları” değerlendirmeye alınmaz.

2. İŞGÜCÜ UYUM PROGRAMLARINA KATILIMCILARIN SEÇİM YÖNTEMLERİ

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge’nin 17 nci maddesi uyarınca, Çalışma ve İşkur İl Müdürlüğü işgücü uyum programlarında yüklenici kamu kurumları ile birlikte değerlendirerek sözleşme konusu programın niteliğine ve özelliğine uygun katılımcıları liste yöntemi veya noter kurası yöntemini kullanarak belirler.

İl müdürlüğü katılımcı seçiminde kullanılacak yöntemi işgücü uyum programının ilanında belirtir.

Seçim yöntemleri sonrası oluşan listeler nihai liste olmayıp, gerekli inceleme ve kontrol işlemleri sonrasında kesinleşir. İnceleme işlemleri tamamlanmadan program başlatılmaz.

2.1. LİSTE YÖNTEMİYLE İUP KATILIMCILARININ BELİRLENMESİ

Çalışma ve İşkur İl Müdürlüğü yüklenici kurumla iş birliği içerisinde katılımcı seçim yöntemini belirler.

İUP katılımcı seçiminde liste yönteminin kullanılmasına karar verilmesi durumunda programın niteliği, başvuranların sosyo-ekonomik koşulları ve benzeri hususlar gözetilir.

Liste yönteminde Özel Politika Listesi ve Harici Liste ayrımının uygulandığı programlara ilişkin olarak öncelikle Özel Politika Listesi değerlendirmeye alınır. Bu listedeki kişiler değerlendirilmeden Harici Listede yer alan başvuranlar değerlendirmeye alınmaz.

2.2. NOTER KURASI YÖNTEMİYLE İUP KATILIMCILARININ BELİRLENMESİ

İşkur İl Müdürlüğü yüklenici kurumla iş birliği içerisinde noter kurası tarihini belirler.

Katılımcı seçiminde noter kurası yöntemi kullanılması hâlinde seçime ilişkin tüm masraflar yüklenici tarafından karşılanır.

Noter kurası işlemleri sırasında Özel Politika Listesi ve Harici Liste ayrımının uygulandığı programlara ilişkin olarak;

a) Özel Politika Listesi'ndekilerin sayısının kontenjan sayısından az olması halinde, bu kişiler noter kurasına tabi tutulmadan asıl katılımcı olarak kabul edilecektir. Kalan kontenjan, Harici Liste içerisinde tespit edilecektir.

b) Özel Politika Listesi'ndekilerin sayısının kontenjan sayısı kadar olması hâlinde, bu listedekiler asıl katılımcı olarak kabul edilir ve Harici Listede yer alanların hepsi yedek olarak belirlenir.

c) Özel Politika Listesi'ndekilerin sayısının kontenjan sayısından daha fazla olması hâlinde, asıl katılımcılar sadece bu listedekiler arasından belirlenir.

Başvuran sayısının kontenjan sayısından az olması halinde ise başvuran herkes asıl olarak belirlenir ve noter kurası yöntemi uygulanmaz. Asıl olarak belirlenenlerden başvuru ve katılım şartlarını sağlayanlar programa başlatılır.

3. BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KATILIMCI SEÇİMİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge'nin 20 nci maddesi uyarınca, katılımcıların seçimi ve programın başlangıç tarihinin belirlenmesi kapsamında, yüklenici tarafından gerçekleştirilecek SGK sorgulamaları ve hane gelir kontrolleri de dahil olmak üzere tüm iş ve işlemler, programın başlangıç tarihine kadar tamamlanır.

Katılımcı seçiminden önce, İUP ilanında belirtilen şartları taşımayan ya da İUP'nin aksamasına ve başarısız olmasına sebep olabilecek başvurular geçersiz sayılır.

Katılımcıların seçim işleminin yapılmasından sonra program başlamadan önce başvuru ve katılım şartları ile gerekli diğer koşulları taşıyıp taşımadığı yüklenici tarafından tekrar kontrol edilir. Bu kontrol kapsamında yüklenici, katılımcı adaylarından her türlü bilgi ve belgeyi talep edebilir. Başvuru ve katılım şartları ile diğer koşulları taşımayan kişiler programa başlatılmaz. Programa başlatılmayan kişilerin yerine liste ayrımı gözetilerek yedek listede yer alıp başvuru ve katılım şartlarını taşıyan kişilerden uygun görülenler programa başlatılır.

İUP kontenjan sayısı kadar kişi, sistemde asıl katılımcı olarak belirlenir. Belirlenen asıl katılımcılar dışındaki programa başvuran diğer kişiler yedek katılımcı olarak değerlendirilir.

Katılımcı olarak seçilen kişilerin programa başlamadan önce "Katılımcı Taahhünamesini" imzalaması gerekmektedir. Ancak İUP katılımcısı olmaya hak kazananlar, sözleşme daha önce imzalanmış olsa dahi, program başlama tarihinden önce programdan yararlandırılmaz.

İl Müdürlüğü tarafından katılımcı olarak belirlenmemiş kişilerin yüklenici kurum tarafından programa başlatılmasından dolayı doğacak her türlü ödeme ve yasal yükümlülüklerden yüklenici kurum sorumlu olup Kuruma bu minvalde herhangi bir sorumluluk veya maliyet yüklenemez.

Terör örgütlerine mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan kişiler programa katılmaz. Programa katılıp bu durumu sonradan tespit edilenlerin programdan çıkışı verilir.

4. KATILIMCI OLARAK SEÇİLENLERİN İUP'YE DAVET USULÜ VE UYGUNLUK DURUMLARI

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge'nin 21 inci maddesi uyarınca, katılımcı seçim yöntemleri sonucunda asıl olarak belirlenen veya program kontenjanında azalma olması durumunda, programdan ayrılan ya da ilişiği kesilen katılımcının yerine; yedek listeden, yedek listeden boş kontenjanın karşılanamaması halinde ise başvuru ve katılım şartlarını sağlayan Kuruma kayıtlı kişiler arasında programın uygulandığı yere en yakın bölgeden başlamak kaydıyla ilana çıkılmadan "liste yöntemi" ile programa yeni katılımcılar dâhil edilebilir.

Yukarıda belirtilen usule uygun olarak yedek listeden katılımcıların davet edilmesinden yüklenici sorumludur. Kurum, kısa mesaj ve diğer uygun iletişim yöntemleriyle destek olabilir.

Davet mesajı içeriğinde program ve yüklenici bilgilerine yer verilerek yükleniciye müracaat edilmesi gerektiği belirtilir.

Yüklenici tarafından davet mesajına iki iş günü içerisinde icabet etmediğine yönelik belge ibraz edilen katılımcı adayları programa katılımı reddetmiş kabul edilir. Ancak bu kişiler Genelgenin 15 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen durumların gerçekleşmemesi durumunda tekrar değerlendirmeye alınabilir.¹

5. İUP KATILIMCILARININ EĞİTİMLERİ

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge'nin 22 nci maddesi uyarınca, eğitim dönemlerinde programda yer alan katılımcıların düzenlenecek eğitimlere

¹ Katılımcı ekleme işlemleri yapılırken liste ayrımının uygulandığı programlarda; Özel Politika Listesi değerlendirilmeden Harici Listeye geçiş yapılamayacağı gibi Harici Listeye geçiş yapıldıktan sonra tekrardan Özel Politika Listesine de dönüş yapılamaz. Ayrıca, boş kontenjanın listelerden karşılanamaması durumunda, başvuru ve katılım şartlarını sağlayan Kuruma kayıtlı kişilerin katılımcı olarak eklenmesi halinde, listelere geri dönülemez. (Genelge Md.15/4)

katılması zorunludur. Ancak zorunlu eğitimlerin uygulandığı dönem dışında programa eklenen yeni katılımcıların olması halinde bunlar için ilk katılım gününde iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilir.

Yüklenici eğitimlerin düzenlenmesini sağlamakla yükümlüdür.

Katılımcılara verilecek eğitimler her bir program için sözleşmede belirtilir.

İUP'nin ilk dört haftalık döneminde günlük 7,5 saat ve toplamda 8 gün olacak şekilde katılımcılara; iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, bağımlılıkla mücadele eğitimi, iş ahlakı, motivasyon ve stres yönetimi eğitimi, kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim eğitimi ve finansal okuryazarlık eğitimi ile İşkur Genel Müdürlüğü tarafından belirlenecek diğer eğitimler verilir.

Programın son iki haftası içerisinde katılımcılara üç gün süreli iş arama becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak il müdürlüğü tarafından eğitim verilir.

Yüklenici tarafından yukarıda belirtilen zorunlu eğitimlerin uygulandığı dönemler dışında kendi mevzuatında belirlenen faaliyet alanlarına uygun olacak şekilde ve katılımcıların özel sektöre geçişini kolaylaştırmak amacıyla; Engelli, yaşlı ve hasta bakımı eğitimi, kamusal alanların temizlik, bakım ve onarımı eğitimi, ağaçlandırma eğitimi, çocuk bakımı eğitimi, tarımsal üretim uygulamaları ve hayvancılık eğitimi, geri dönüşüm ve atık imha eğitimi, parkların ve yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi eğitimi, biyolojik çeşitliliğin korunması ve doğal yaşam alanlarının restorasyonu eğitimi ve yüklenici tarafından sözleşmede belirlenecek diğer eğitimler verilebilir.

Yüklenici gerekli nitelikleri haiz personelini eğitici olarak belirleyebilir veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapabilir. Bu süreçte ortaya çıkabilecek tüm masraflar yüklenici tarafından karşılanır.

Yüklenici yukarıda belirtilen diğer kurumlarla iş birliği yapmadan önce Türkiye İş Kurumu'na müracaat ederek Kurumun diğer kurumlarla olan mevcut protokolleri çerçevesinde eğitimlerin düzenlenmesini sağlayabilir.

İşgücü Uyum Programı çerçevesinde katılımcılara verilecek eğitimler çizelge ile katılım günü olarak bildirilen günlerde verilir.²

Katılımcıların, program içerisinde düzenlenen "eğitilmelere" belgelendirmeleri şartıyla sağlık sorunları, evlenme, doğum ve birinci derecede yakınlarının vefatı ve benzeri durumlar ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre iş kazası ve meslek hastalığı kapsamına giren sağlık sorunları hariç katılması zorunludur.

Ancak katılımcı tarafından aynı yükleniciye onaylatılacak izin dilekçesinde yüklenici tarafından kabul edilen bir mazeret belirtilmesi durumunda eğitim günlerinde izin kullanılabilir.

² Uygulama sürecine ilişkin esaslar (Genelge Madde 15)² Katılımcıların katılım sağlayacakları günlere ilişkin Genelge EK-6'da örneği yer alan çizelgeler, program başlangıcından önce yüklenici tarafından sistem üzerinden bildirilir. Program devam süresince cari ay içerisinde değişiklik yapılamaz. Takip eden aylara ilişkin çizelgelerde yapılacak değişiklikler cari ay sonuna kadar sistem üzerinden bildirilir. Ancak mücbir sebep nedeniyle sistem üzerinden bildirim engel bir durumun oluşması halinde söz konusu çizelgeler il müdürlüğüne ibraz edilir.

6. İUP'YE KATILIMCILARIN DEVAM ZORUNLULUĞU VE İZİN

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 11 inci maddesi ve ilgili Genelge'nin 23 üncü maddesi uyarınca, katılımcıların programa devamı zorunludur.

Katılımcılar yükleniciye bilgi vermek ve onay almak kaydıyla; katılım günü olarak belirlenen günler için program süresinin 6 aya kadar olması durumunda 7, daha uzun süreli olması durumunda ise 10 güne kadar izin kullanabilir.

Katılımcıların yüklenicinin bilgi ve onayı olmadan ya da belgeye dayalı mücbir nedenleri olmadan bir gün bile devamsızlık yapmaları durumunda programdan ilişkileri kesilerek il müdürlüğüne bildirilir.

Sağlık sorunları, evlenme, doğum ve birinci derece yakınlarının vefatı ve benzeri durumlar yukarıda belirtilen izin süresi kapsamında değerlendirilir. Bu kapsamda kullanılacak izinlerde mazeret durumunun belgelendirilmesi şarttır. Ancak kamu düzenini ve programın sürdürülebilirliğini etkileyecek salgın, olağanüstü hal, seferberlik halleri ve benzeri durumlar nedeniyle yaşanacak devamsızlıkların izin kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine İşkur Genel Müdürlüğü karar verir.

İzin kullanımını için, izin dilekçesinin yükleniciye onaylatılması gerekmekte olup dilekçede mazeret bildirilmesi zorunlu değildir.

5510 sayılı Kanuna göre iş kazası ve meslek hastalığı kapsamına giren sağlık sorunları hariç, herhangi bir nedenle yukarıda belirtilen izin sürelerinin aşılması halinde, yüklenici tarafından katılımcının ilişkisi kesilerek Çalışma ve İşkur İl Müdürlüğüne bildirilir.

7. İŞGÜCÜ UYUM PROGRAMINDAN AYRILMADA MAZERET SAYILAN HALLER

İşgücü Uyum Programının Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Genelge'nin 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası kapsamında aşağıda belirtilen haller İUP'dan ayrılmak için katılımcı yönünden mazeret olarak kabul edilir;

a) Katılımcının bir işe girdiği gerekçesine dayanarak programdan ayrılmak üzere yazılı talepte bulunması ve bunu belgelendirmesi halinde,

b) Katılımcının, Sağlık raporu ile belgelenen ve Genelge'nin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen izin süresini aşan hastalık hali ile birinci derece yakınlarına ve eşine refakat etmesi halinde,

c) Bu Genelge'nin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen izin süresini aşacak şekilde programa katılımında sakınca görüldüğünün sağlık raporu ile belgelendirilmesi halinde,

ç) Programa katılmasının ya da devam etmesinin bedenen veya ruhen uygun olmadığına sağlık raporu ile belgelendirilmesi halinde,

d) Yetkili makamlarca verilen belgelerle ispat edilen ve Genelge'nin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen izin süresini aşan gözaltı, tutukluluk ve hükümlülük hallerinde,

e) Katılımcı olarak belirlendiği bir İUP'de, kişinin İUP Katılımcı Taahhütnamesini imzalamaması halinde,

f) Yüklenici kurumun bilgisi dahilinde yapılan devamsızlıkların Genelge'nin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen izin süresini aşması halinde,

g) Yetkili makamlarca verilen belgelerle ispat edilen iller arası ikametgâh değişikliği halinde,

ğ) 7179 sayılı Askeralma Kanunu kapsamında programdan zorunlu askerlik hizmetini gerçekleştirmek için sevk tarihi itibarıyla ayrılması halinde,

h) Yetkili makamlarca verilen belgelerle ispat edilen ve Genelge'nin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen izin süresini aşacak şekilde katılımcının İUP'a katılımını engelleyen hallerde,

ı) Katılımcının niteliklerinin İUP'a uygun olmadığı yüklenici veya il müdürlüğü tarafından tespit edilmesi halinde.

Bir programdan mazeretsiz haller dışında ayrılan kişiler katılım şartlarını sağlamak kaydıyla yeni bir programa başvuru yapabilir veya katılımcı olarak eklenebilir. Bu kişilere yönelik olarak bir bekleme süresi aranmaz.

Yukarıda belirtilenlerin dışında katılımcıların ayrılma halleri ya da devamsızlık vb. gibi katılımcının kendi kusuru nedeniyle ilişkisinin kesilmesi halleri mazeret olarak kabul edilmez.

Genelge'nin 24 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca, mazeretsiz olarak programdan ayrılanlar, kendi kusuru nedeniyle ilişkisi kesilenler veya yararlandığı program bittikten sonra Kurum tarafından niteliklerine uygun bulunan en az iki iş teklifini mazeretsiz olarak kabul etmeyenler son yararlanma tarihi üzerinden on iki ay geçmedikçe yeni bir İUP'den yararlanamaz.

Devam ettiği bir İUP ile mazeretli ya da mazeretsiz ilişkisi kesilen katılımcı aynı İUP'ye tekrar katılamaz.

8. YAPTIRIM

Yönetmelik'in 17 nci maddesi ve Genelge'nin 30 uncu maddesinde, Yönetmelik, Genelge, sözleşme ve protokol kapsamında yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde katılımcılar ile yükleniciler hakkında ilgili İl Müdürlüğünce uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir.

Söz konusu yaptırımlar; yükleniciye sorumluluklarını yerine getirmesine ilişkin olarak 15 gün süreli ihtarda bulunulacak haller, yüklenici ile devam eden İUP'ların İl Müdürlüğü tarafından iptalini gerektiren ve 24 ay geçmeden yüklenicinin yeni program tekliflerinin değerlendirmeye alınmayacağı haller ile katılımcıların son yararlanma tarihi üzerinden 12 ay geçmedikçe bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen programlara başvuramayacağı ve katılamayacağı haller olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

Çalışma ve İş Kur İl Müdürlüğünce katılımcı ve yüklenicilere Yönetmelik ve Genelge'de belirtilen yaptırımlar uygulandıktan sonra, yaptırımlar sisteme kaydedilir ve bu işlem, muhatap kişi veya kuruma yazılı olarak bildirilir.

9. KONTROL VE DENETİM

Yönetmelik'in 16 ncı maddesinde ve Genelge'nin 29 uncu maddesinde ise İşgücü Uyum Programları'nın kontrol ve denetimine ilişkin düzenlemeler yer almıştır.

Kurumun genel denetim yetkisi ve Denetim Kurulunun denetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla İUP denetiminden yüklenici sorumludur.

Bu nedenle denetim ve kontrol eksikliklerinden kaynaklanan fazla çalıştırma, çalıştırmama, eksik ya da fazla ödeme ya da İUP'nin gereği gibi uygulanmamasına ilişkin her türlü eksiklik ve aksaklıktan dolayı yüklenici sorumlu olacaktır.

Denetim Kurulunca yapılan denetimler ya da iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri çerçevesinde gerçekleştirilecek ziyaretler sırasında yüklenici gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

İhbar, şikâyet gibi nedenlerle yapılacak olağanüstü denetimler dışında, Denetim Kurulu tarafından biri program başlangıcındaki eğitim günlerinde olmak üzere en az iki denetim gerçekleştirilir.

Kurumun genel denetim yetkisi Denetim Kurulunca yapılan denetim dışında; Genel Müdürlük personeli, il müdürlüğü veya hizmet merkezindeki yönetici personel, denetim ve/veya ziyaret yapmak üzere görevlendirilebilir.

Programlara yönelik olarak yapılacak denetimlerin, etkinlik bakımından habersiz yapılması esastır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

